DE GARĚBĚG'S TE NGAJOGYĀKARTĀ.

N A S C H R I F T

DOOR

Dr. J. GRONEMAN.

Langen tijd gevolgde gebruiken verouderen en verdwijnen.

In 't vorstenland SoerĀkartā zijn sedert de kroning van den thans regeerenden Soesoehoenan (in dit jaar) de ceremoniën der GarĚbĚg Moeloed Dal (25 September ll.), belangrijk vereenvoudigd geworden, op voorstel van den resident O. BURNABY LAUTIER.

In NgajogyĀkartā werd, op voorstel van den resident MULLEMEISTER, het feestmaal ter residentie, op den middag na elk garĚbĚgfeest, afgeschaft en vervielen daarmede dus ook de optochten van den Sultan c. s. naar de residentie en terug.

In plaats daarvan keeren de kratontroepen en alle andere deelnemers aan die vroegere optochten, na de uitdeeling der offer-spijzen (van de goenoengan's) in de mĕsdjid agĕng, met versnelden pas, in dubbele kolonnes, om beide zijden van de bangsal's op den siti inggil heen, naar hun vroegere standplaatsen op de andere voor- en binnenhoven terug, om nog eenmaal dezelfde eerbetooningen te wijden aan den Sultan, als deze door den Resident c. s. weder naar binnen wordt geleid, waarna de gasten, na 't gebruik van een kop thee in de troonzaal, afscheid nemen en naar huis gaan.

Toch is de viering van garĚbeg Dal ll. maandag daar onveranderd gebleven, zooals ik die beschreven heb, terwijl in SoerĀkartā de resident met zijn gevolg den vorst niet meer naar de mĕsdjid geleidt, en dus ook 't feestmaal op 't voorplein van dat bedehuis aldaar vervallen is. In NgajogyĀkartā werd het nog evenals vroeger aan de Europeanen en prins PAKOE ALAM gegeven.

In verband met wat ik in den tekst van de gamĕlan's gezegd heb en door de lichtbeelden op de platen, I, XX, XXIII en XXIV verduidelijkte, verwijs ik nog naar mijn, in 1890 door de Koninklijke Academie van Wetenschappen in deel XIX der Verhandelingen harer Afdeeling Letterkunde opgenomen studie: de Gamĕlan te JogjĀkartĀ.

Sedert 1892 is ook het legioen van pangĕran adipati PAKOE ALAM opgeheven, en verviel dus alles wat van de deelneming van een deel dezer troepen aan de plechtigheid gezegd is.

Daarentegen is door de aanstelling, sedert ruim 5 jaren, van een gewestelijken secretaris 't aantal der officieel aan de plechtigheden in den kraton deelnemende Europeesche ambtenaren met één vermeerderd.

Bij een vernieuwing der uniformen van de kratontroepen, voor 't bezoek van nu wijlen den Gouverneur-Generaal VAN REES, verkregen de pradjoerit's midji roode in plaats van de verbleekte gele kotang's pradjoeritan.

De door mij in een noot in 't laatste hoofdstuk (blz. 59, 1ste kolom) aangehaalde lezing van professor VETH omtrent t sneuvelen van kapitein TAK kan juist zijn, zonder dat de javaansche legende, in den tekst vermeld, ongegrond behoeft te wezen. Immers de metalen ringen van diens maliĕnkolder hebben den stoot van den piek, Kjahi PLĚRĚD, tegengehouden, en 't is dus mogelijk dat TAK daardoor niet gedood is geworden, maar nog heeft kunnen ontkomen om kort daarop, op de wijze door VETH vermeld, te sneuvelen.

Minder aannemelijk is 't dat de javaansche kroniekschrijvers aan hun Vorst en aan hun pangĕran POEGĚR een zoo verraderlijke daad zouden hebben toegedicht.

Bij de beschrijving der poesĀkĀ's agĕng is gezegd, dat de beide kĕrissen kjahi agĕng KOPEK en k. ag. Bĕtok niet aan den optocht deelnemen. Dit is in zoover juist, dat zij niet als de andere poesĀkĀ's door ambtenaren of pradjoerit's van den Sultan gedragen worden. Maar de Vorst zelf draagt beurtelings één hunner op garĕbĕgfeesten rechts achter in den gordel, en wanneer hij, zooals bij de ontvangst van den Gouverneur-Generaal, in zwarten krijgsdos (kĕprabon kĕsatrijan), zonder goud of

juweelen, in sikĕpan, korten broek en hooge kousen, lage schoenen en met den songkok zonder klep op 't hoofd, verschijnt, draagt hij beiden; den KOPEK in den gordel en den Bĕtok in een aan dien gordel bevestigden draagband (anggar) op de linkerheup.

Banjoemas, 28 September 1893.

ERRATA.

Bl. 6 kolom 2 regel	6 v. o. staat:	ANDRĀ,	lees:	ARDJA
" 8 " 1 "	6 v. b. "	gestelde,	"	gesteelde
" 12 " 1 "	4 v. o. "	dragers	"	drager
" 13 " 1 noot 28	"	pāngimanan	"	pangimanan
" 14 " 2 regel 10 v. o. "	"	geborduuden	"	met goud geboorden
" 20 " 1 " 6 v. b. "	"	mannelijke en vrouwelijke,	lees:	mannelijks en vrouwelijks.
" 22 " 1 " 22 v. b. "	"	nederzitten,	lees:	nederzittend
" 25 " 2 " 19 " "	"	— adjeng's,	"	adjĕng's
" 31 " 2, noot 79 ^b	"	Daheng,	"	Kawandāsa
(De Daheng's zijn afgebeeld op Pl. XVII, die dus genummerd moet worden XV)				
" 34 " 1 regel 9 v. b. staat:	een,	lees:	geen	
" " " 1 " 17 " "	bĕdoen	"	bĕdoeg	
" 36 " 1 " 2 " "	dahĕm	"	dalĕm	
" 39 " 2 noot, regel 20 en 14 v. o. staat:	nĕdĕrlāndĕn,	lees:	nĕderlānsen	
" 49 " 2 regel 20 v. b. staat:	gamĕlan,	lees:	gamĕlan	
" 57 " 1 " 9 " "	KASIJĀN	"	KASIHĀN	
" 66 " 1 staat:	dĕndĕng,	lees:	dĕndĕng	
"	djambe,	"	djambĕ	
" 69 " 1 " kepang,	"	kĕpang		
"	kĕrĕ tembok	"	kĕrĕ tĕmbok	
"	kĕtĕk	"	kĕtĕk	
"	ketjoe	"	kĕtjoe	
" 71 " 1 regel 4 v. o. staat:	mĕnggālā,	lees:	nĕnggālā	

Bl. 72 kolom 2 *staat*: Pĕlembang (Palembang), *lees*: Pĕlèmbang (Palèmbang)

" " " 2 regel 15 v. o. *staat*: van tonen, *lees*: van 7 tonen

" 73 " 2 *staat*: Pralākā, *lees*: Pralātā.

" 74 " 2 regel 12 v. o. *staat*: Sólā, *lees*: Sélā

" 75 " 1 " sima " simā

" 85 " 1, XV. *lees*: DE PRADJOERITS DAHÈNG.

Kenbaar aan hun witte kleeding en aan de plaatsing der muzikanten onmiddellijk achter 't vaandel, vóór het eerste gelid geweerdragers. Bij alle andere korpsen volgen de muzikanten pas na de twee eerste gelederen.

Platen. N°s XV en XVII moeten onderling van n^o verwisselen.

" XXI en XXII idem.